

950722-1

Systematičnost je pro filosofování mimořádně důležitá, protože jednotlivé (třeba i rozvedené) nápady ještě nemohou být považovány za opravdovou filosofii – jsou to v nejlepším případě pouhá filosofémata. Je to důležité také pro posouzení myslitele, je-li vskutku filosofem či není (např. Kierkegaard nebo Nietzsche nejsou v pravém smyslu filosofové, protože nemají integrovanou filosofii – z jejich myšlenek a nápadů je ovšem možno filosofii udělat, a dokonce hned několik různých filosofii, totiž v závislosti na tom, co z jejich textů vybereme a co naopak vypustíme). A ještě v jedné věci to má eminentní význam: někteří filosofové vyslovili někdy velmi pregnančně určitou (významnou) myšlenku, která není ani řádně rozvedena, zejména však není uvedena do logických souvislostí s ostatkem toho, co napsali (nebo řekli). Pak musíme takové myšlenky posuzovat samostatně a v žádném případě je neuhlazovat jen proto, abychom dosáhli jakés takés vyrovnanosti s jejich jinými texty. To platí zvláště v případech, kdy jde o myšlenku významně a zřetelně perspektivní nebo naopak vadnou. Dva příklady poslouží za jiné. Z pozdějších citací známe Parmenidovu myšlenku o tom, že jsoucí nikdy nebylo a nikdy nebude, nýbrž vždy jest, atd. Tato myšlenka působila samostatně a nikoliv pouze v souvislosti s celým Parmenidovým učením (které ostatně stejně v plnosti neznáme). Jestliže na této myšlence postavíme určité pojetí zhoubného působení elejské tradice na další filosofování, nemůže být námitkou, že zůstáváme pouze u této jedné

myšlenky. Bez ohledu na to, co ještě jiného se od Parmenida zachovalo, můžeme Děna této myšlence stavět a můžeme s ní (kriticky) pracovat. Jako druhý příklad může posloužit Démokritos (spolu s Leukippem). To, že všechno, co se našim smyslům jeví, je pouze zdání, kdežto ve skutečnosti jsou jen atomy a prázdno, zajisté nevyčerpává celé Démokritovo učení. Na to se však nemusíme ohlížet, jestliže nám nejde o postižení Démokrita, nýbrž u demonstraci vadné a zhoubné myšlenky, která měla a dosud má značný vliv na myšlení zejména přírodovědců.

(Písek, 950722-1.)